

המלחמה שטורקיה לא רצתה בה

גליה לינדנשטראוס | 11 במארס, 2026 | גיליון 2110

תסכולה של טורקיה מפרוץ המלחמה באיראן, אירוע שנתפס באנקרה כמימוש תרחישים אסטרטגיים שליליים ביותר עבורה, הוא רב והיא פועלת לסיום הלחימה בהקדם האפשרי. המלחמה מציבה בפני הטורקים אתגרים ישירים, החל משיגורי טילים לשטח המדינה ועד חשש מפני גל פליטים משמעותי והתלקחות מחודשת של הסוגייה הכורדית מכיוון איראן. במישור האזורי, אנקרה, המאשימה את ישראל בדחיפת ארצות הברית לצאת למלחמה, מודאגת מהתחזקות ההשפעה הישראלית-אמריקאית באזור, ומגיבה בצעדים צבאיים חריגים דוגמת הצבת מטוסי קרב בקפריסין. מבחינה כלכלית, העימות אף צפוי להחריף את הלחצים האינפלציוניים בטורקיה, המייבאת כשני שלישים מצורכי האנרגיה שלה, חלקם מאיראן. כתוצאה מכל אלה, טורקיה מאיצה את התעצמותה הצבאית ובתוך כך גובר בה השיח על אודות צורך בנשק גרעיני כאמצעי הרתעה. עם זאת, החלשת איראן עשויה לפתוח עבור טורקיה הזדמנויות חדשות לביסוס השפעתה במרחב כולו.

התסכול הטורקי מפרוץ המלחמה ב-28 לפברואר בולט על רקע המאמצים הדיפלומטיים שאנקרה השקיעה לאורך שנים להימנע מהתפתחות זו. אנקרה סברה שהפתרון לסוגיית הגרעין האיראני הוא דיפלומטי והתנגדה לשימוש באמצעים צבאיים כדי להניא את איראן מהתקדמות בתוכנית הגרעין. למעשה, אופן התפתחות המלחמה בימים אלה משקף חלק מהתרחישים השליליים שאנקרה העריכה שיתממשו לו תפרוץ מלחמה עם איראן. בנאום שנשא נשיא טורקיה, רג'פ טאיפ ארדואן ב-9 במארס הוא הדגיש שהמטרה המרכזית היא ["לשמור את המדינה מחוץ ל"אש הזו"](#). ברטוריקה הטורקית סביב המלחמה ניכרת האשמת ישראל כמי שגררה את ארצות הברית לתקוף באיראן והייתה גורם מכריע בהחלטת הממשל לנקוט את המהלך.

התוצאה הישירה המובהקת ביותר של המלחמה על המתרחש בטורקיה היא [שיגור הטילים לשטחה](#) ויירוטם על ידי מערכות נאט"ו. אף שלא נגרם נזק, העובדה שטורקיה הפכה אף היא יעד של מתקפות איראניות היא בגדר התפתחות שלילית ביותר מבחינת אנקרה. אמנם נראה היה שהיה ניסיון להמעט מחומרת התקיפה, בין היתר על ידי טענות שלא ברור לאן כוון השיגור (לפחות זה הראשון) ושייתכן שהשיגורים על טורקיה מעידים על כי הפיקוד המרכזי באיראן נחלש ומדובר ביוזמות מקומיות, אך יכולת השכנוע של טיעונים אלו פחתה עם שיגור הטיל השני, שכן נוצר קושי לומר שמדובר באירוע חד פעמי.

אחד החששות המרכזיים של טורקיה מפני ערעור היציבות באיראן הוא מהגעת גל פליטים גדול לשטחה. כפי שהמלחמות בעיראק ובסוריה היו בעלות השלכות שליליות על טורקיה בהיבט זה של גלי פליטים, כך גם הפעם. טורקיה, החולקת גבול עם איראן, חוששת שחוסר היציבות הפנימית באיראן עקב המלחמה יוביל שוב לתוצאה זו.

חשש נוסף הוא מפני התערורות בסוגיה הכורדית. לאחר שהמחלת הכורדית, הפעילה צבאית מאז שנות השמונים של המאה הקודמת, הודיעה במאי 2025 על כך שהיא מתפרקת, ולאחר ההישגים שאליהם הגיע משטר א-שרע בינואר 2026 בכיבוש שטחים שהיו בשליטת האזור האוטונומי בצפון מזרח סוריה (שבדומיננטיות כורדית), התחזקות הכורדים באיראן היא תרחיש שיכול להסב את הגלגל לאחור. בקרב הכורדים האיראניים פעילה, בין היתר, השלוחה האיראנית של המחלת הכורדית (PJAK). דיווחים, שאמנם [הוכחו](#), לגבי חימושם של גורמים כורדים איראניים כדי שיפעלו צבאית במערב איראן חידדו את חששותיה של אנקרה בהקשר זה והניעו לחצים על וושינגטון להימנע מהתקדמות בכיוון זה.

היבט נוסף הוא הכלכלי. טורקיה מייבאת [כשני שלישים](#) מצריכת האנרגיה שלה, ולכן חוסר יציבות בשוק האנרגיה, כמו גם עליית מחירים, ישפיעו עליה ויקשו על מאמציה לבלום את האינפלציה במדינה (נכון לפברואר 2026, [קצב האינפלציה השנתי הוא 32 אחוזים](#)). על אף תנודות, איראן היא ספקית הגז השנייה בחשיבותה עבור טורקיה (כ-13 אחוזים מיבוא הגז הטבעי לטורקיה).

החשש של טורקיה מפני אי-יציבות באיראן והפלת המשטר שם עמוק אף יותר, שכן מוערך שבמקומו אפשר שיקום שלטון בהובלה אמריקאית-ישראלית, שיתרום להתחזקות של ישראל במרחב. ציטוטים של פוליטיקאים ישראלים בדבר חזון ["ישראל השלמה"](#) ו"ישראל התנ"כית", כמו גם התבטאויות בישראל ביחס ל"איום הגדול הבא" מצד טורקיה מחדדים את התפיסה שלפיה השפעה רבה מידי של ישראל באיראן היא שלילית מבחינת טורקיה.

יתר על כן, המלחמה משפיעה על אזורים שבהם לאנקרה עניין רב. כך, שיגור הכטב"מים לכיוון קפריסין, המיוחס לחיזבאללה, [ובפרט לכיוון הבסיס הבריטי שם באקרוטיה](#), עורר תגובה מערבית רחבה. יוון, צרפת, איטליה, גרמניה וספרד שיגרו מטוסים ואוניות לאזור, וכן צפויה הגעה של משחתת בריטית ופריגטה מהולנד. לנוכח חוסר שביעות הרצון של אנקרה מתגבור הכוחות המערביים באי, היא החליטה להציב שישה מטוסי F-16 בחלקו הצפוני. אף שלטורקיה יש כוחות קרקע משמעותיים בצפון האי, וכן היא מפעילה שם בסיס כטב"מים, הצבת מטוסי הקרב – צעד שלא ננקט על ידה זה מספר עשורים – היא מהלך חריג.

[שיגור כטב"מים כלפי נחצי'באן](#), מובלעת של אזרבייג'ן הגובלת בטורקיה, באיראן ובארמניה, מהווה גם היא הסלמה מדאינה מבחינת הטורקים. בניגוד לניסיון להמעיט מחומרתם של אירועי שיגור הטילים לטורקיה, אזרבייג'ן גינתה בחריפות את שיגור הכטב"מים לשטחה והגיבה בפינוי דיפלומטיים שלה מאיראן. גם המעצר של פעילים מטעם משמרות המהפכה [שתכננו לפגוע](#) במטרות ישראליות ויהודיות באזרבייג'ן וכן בצינור הנפט באקו-טביליסי-ג'יי'האן, הגבירו את המתוחות בין המדינות. אמנם במקרה של אזרבייג'ן, בהשוואה למקרה של קפריסין, לא ניכר ניסיון להזמין כוחות בינלאומיים, אך כניסה פעילה של אזרבייג'ן למלחמה תסבך מאוד את שיקוליה של טורקיה, הרואה את עצמה כערבה לביטחונה. גם בהקשר זה נפוצו ברשתות החברתיות בטורקיה טענות קונספירטיביות, שלפיהן הפגיעה באזרבייג'ן הייתה למעשה מבוזמת ובוצעה על ידי כוחות ישראלים הפועלים באיראן. יש אף לציין שהמיעוט האזרי הוא הגדול מקרב המיעוטים באיראן, ולכן לפעולה של אזרבייג'ן באיראן יכולות להיות השפעות פנימיות בתוך המדינה.

גם היותה של קטר מוקד למתקפות איראניות הינה מקור לדאגה עבור אנקרה. אף שטרם ברור לאילו מסקנות יגיעו בדוחה בעקבות המלחמה, ניכר כי תידרש שם מחשבה מחודשת על האופן הנכון להגן

על המדינה. בניגוד למצור שהוטל על קטר ב-2017, אז הסיוע הטורקי מיתן את השלכותיו השליליות ואף מנע, לפחות בראיה הטורקית, את כיבוש המדינה, הפעם נראה כי לתמיכה הטורקית בקטר נודעת משמעות הרתעתית מוגבלת בלבד.

כפי שהיה ניכר אחרי מלחמת 12 הימים בין ישראל ואיראן ביוני 2025, התגובה הטורקית למלחמה באה לידי ביטוי בהתבוננות פנימה ובפנייה להתעצמות מוגברת. פערי יכולת בתחומי חיל האוויר, ההגנה אווירית, הסייבר, והטילים מופו ומטופלים. אף שמערכת היירוט של נאט"ו פעלה בצורה מיטבית ביירוט הטילים שנורו לעבר טורקיה, מודגש הצורך ביכולות עצמיות בהקשר זה. עוד לפני פרוץ המלחמה ב-28 בפברואר התקיים שיח ער על אודות הצורך של טורקיה בנשק גרעיני משלה. כעת, כתישת איראן בידי ישראל וארצות הברית, בייחוד לאור העובדה שאיראן לא הגיעה ליכולת גרעינית צבאית, משמשת כהצדקה עבור התומכים בטורקיה בקידום תוכנית גרעין צבאית.

אף שטורקיה לא רצתה במלחמה, אין לטעות ולחשוב שבהכרח תהיה בצד המפסיד ממנה. ביכולתה של אנקרה לבלום את ההשלכות המערערות של המלחמה, בין שבהקשר של עצירת גלי פליטים ובין שבהקשר הכורדי. יש לזכור, שגל הפליטים הגדול מסוריה הגיע לטורקיה מכיוון שהיא פתחה את שעריה, בהנחה ששלטון אסד ייפול במהרה. בדומה לכך, בנוגע לסוגייה הכורדית, אין להגשים בהשפעתם של הכורדים באיראן על היבטיה הנוספים של הסוגייה הכורדית. כפי שהחלשת חיזבאללה על ידי ישראל הניבה תוצאות חיוביות עבור טורקיה בסוריה, כך גם המלחמה הנוכחית, אשר תוביל להחלשת איראן בטווח הנראה לעין, תוכל להיות מנוצלת על ידי טורקיה לקידום האינטרסים שלה במרחב, ובפרט בעיראק, שם מתנהל מאבק השפעה טורקי-איראני. קרוב לוודאי שבניגוד לתפיסות הטורקיות, השפעתה של ישראל על המתרחש באיראן ביום שאחרי המלחמה תהיה מוגבלת, ואנקרה תוכל לנצל את רשת הקשרים שלה באיראן באופן מיטבי מבחינתה.

עם זאת, המלחמה הנוכחית מחדדת את תפיסת האיום הקיימת בטורקיה מישראל ואת תפיסת המראה בישראל, הרואה בטורקיה איום גובר. האשמת ישראל כגורם המדרבן והמכריע בגרירת ארצות הברית למלחמה, וכן תיאוריות קונספירציה, שלפיהן ישראל מביימת מבצעי דגל כוזב כדי לגרור את טורקיה ואזרבייג'ן לתוך המלחמה הן אינדיקציות לכך. לאור שאיפתה של ישראל לשפר את מצבה האסטרטגי כתוצאה מהמערכה הנוכחית, עליה לוודא שהצלחותיה הצבאיות לא יתורגמו לתפיסתה באזור כשחקן תוקפני וחסר רסן. על כן, עליה ללוות את ההישגים הצבאיים בבניית חזון הכולל ממדים חיוביים עבור האזור כולו. בהקשר הביטראלי, על ישראל וטורקיה לפתח ביניהן עוד את מנגנוני התיאום הטקטי להרגעת מתיחויות. בנוסף, על וושינגטון, שרואה גם בישראל וגם בטורקיה שותפות חשובות, להיות ערה למשמעות המערכה באיראן עבור יחסי טורקיה-ישראל.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט